

HISTORIEN I BILLEDET

Dragsbæk-evakuering og V-bomber i Thy

BESÆTTELSEN: Det var ikke alle rygter, der talte sandt, men det meste endte i arkiverne

Af **Orla Poulsen**
Lokalhistorisk Arkiv
for Thisted Kommune

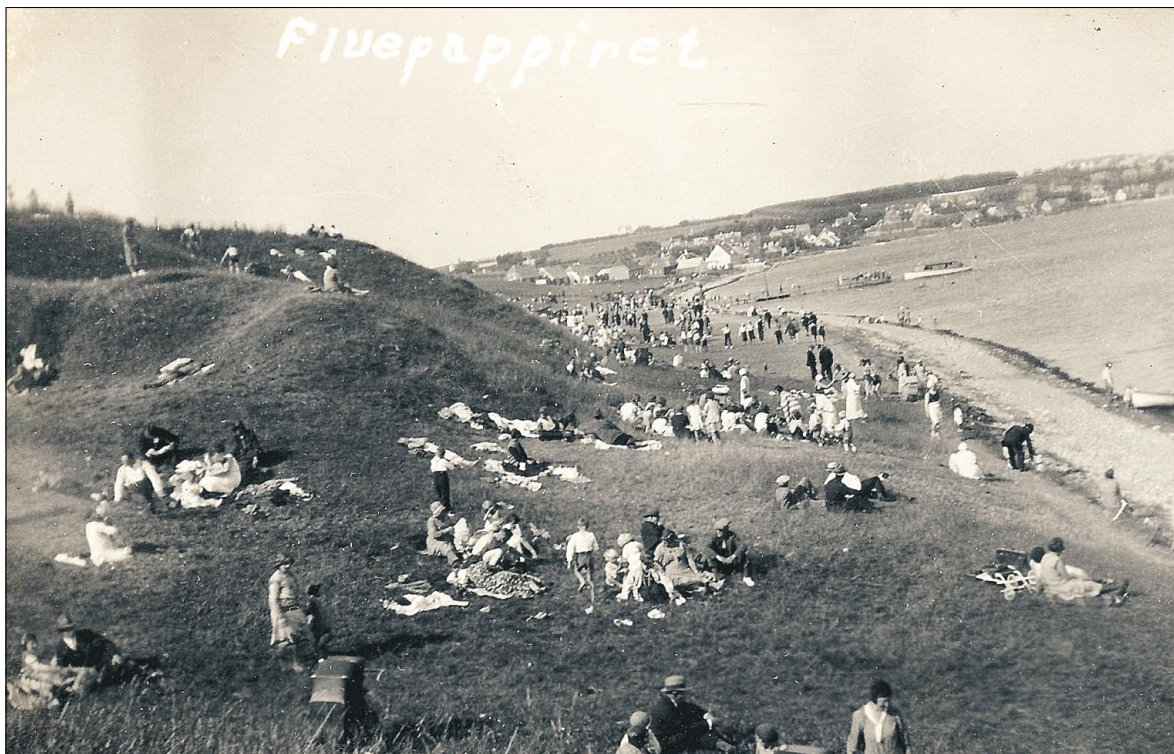
THISTED: Havde tyskerne under Anden Verdenskrig planer om at evakuere beboerne i Dragsbæk? Sådan som det skete i Hansted? Det var i Dragsbæk, tyskerne anlagde en seefliegerhorst - en søflyvestation - i det område, der i mange år havde været thistedboernes åndehul om sommeren. Anlægget og de mange tilhørende bygninger lå dér, hvor Beredskabsstyrelsen, Dragsbæk-centret og Hotel Limfjorden i dag ligger.

Vi lader spørgsmålet flagre lidt i sommervinden.

5. juni 1940 skriver Thisted Social Demokrats redaktør Clemmen Brunsgaard i sin dagbog: "Desværre ser det ud til, at Tyskerne vil berøve Thistedboernes deres udmærkede Badestrand ved Simons Bakker. Der skal anlægges et eller andet - det paastaas, at det skal være Basis for Vandflyvere - og den vil man have tæt ved Byen. Der udfoldes fra Borgmesterens Side store Anstrengelser for at afværge denne Beslaglæggelse, og der raader i Byen ikke saa lidt Ængstelse for, hvad der kan ske, hvis der virkelig anlægges en tysk Flyverbasis klods op ad Byen".

Anløbsbro til skibe og vandfly
To dage efter hedder det: "Badestranden er ikke til at redde. I Dag har en Arbejdsstyrke taget fat paa et stort Jordarbejde derude. Saa vidt man kan forstaa - konkrete Oplysninger kan ikke faas - drejer det sig om Bygning af Huse til Saarede fra Krigen, og der skal laves en Anløbsbro til Skibe og Vandflyvere".

10. juni: "Der arbejdes for fuldt Drøn ved Simons Bakker, og alt, hvad der kan skræbes sammen af Arbejds-mænd og Tømrere, er derude, i alt mindst et par Hundrede Mand. Der arbejdes fra Kl. 5 Morgen til 11 Aften baade Søgne- og Helligdage, saa Arbejderne tjener store Penge. Det spiller ingen Rolle, hvad det koster. En stor del af Simonsgaards Jorder er taget ind, og der skal rejses Bygninger paa Bakken lige Syd for Gaarden og paa Jorderne Vest for Landevejen. Tre Rambukke slaar Pæle ned til Anløbsbroen".
Det er i det såkaldte "Stock-

MED DEN tyske besættelse i 1940 blev der sat en brat stopper for thistedboernes frie udfoldelser ved Limfjordens bred i Dragsbæk.

Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune

holsmarkiv", vi finder fortsættelsen af historien, men ikke helt svaret på spørgsmålet om evakueringen af beboerne i Dragsbæk.

Dette arkiv bygger på oplysninger indsamlet af lokale meddelere rundt omkring i landet, som løbende fulgte og indberettede udviklingen ved de tyske militære anlæg og blev organiseret af officerer fra hærens og marinens efterrettingssektioner.

Fra Stockholm til England

Oplysningerne blev via Stockholm sendt til England til brug for den engelske efterretningstjeneste. Rapporterne var ofte håndskrevne og blev sendt til København, hvor de blev bearbejdet og sendt videre til Stockholm.

Efter krigen blev materialet i Stockholm sendt tilbage til København, hvor det efterhånden fik navnet "Stockholmsarkivet". Det opbevares i dag i Rigsarkivet.

Det er i dette arkiv, vi finder en indberetning fra de første besættelsesår om søflyvestationen i Thisted og et ammunitionsdepot ved stranden lige syd for Thi-

sted:

"Hele Dragsbæk skal evakueres. Barakker til dette formål er påbegyndt".

Det kom som bekendt ikke til at ske ifølge den lokale historie om besættelsestiden - hvis der overhovedet har eksisteret sådanne planer. Efterrettingsoplysningerne er indsamlet i det skjulte i en tid, hvor aviser og radio er under censur. Hvis man skal have noget at vide, må man læse mellem linjerne og høre det usagte. Og i det daglige bruge øjne og øren. I en krigstid løber rygter og halve sandheder om kap. Oplysningerne i "Stockholmsarkivet" er derfor ikke nødvendigvis korrekte.

Men arkivet er alligevel en historisk kilde i den forstand, at det tegner et billede af de forestillinger om fjendens bevægelser, aktiviteter og fysiske anlæg, som thyboerne gjorde sig på bestemte tidspunkter af den fem år lange besættelse.

Rygter om nyt tysk våben

I slutningen af 1944 og begyndelsen af 1945 - da de fleste var klar over, hvor det

var hen, måske undtagen tyskerne - nåede efterretningerne om et nyt tysk våben til Thy og gav næring til spekulationer. Og rygter. Sådan som det afspejles i "Stockholmsarkivet".

Det var V-bomberne. V for Vergeltung - for gengældelse. En flyvende bombe og en overlydsrakete, der skulle gøre især englænderne mere til fred. Disse våben skulle skabe forudsætningen for, at en sejr kunne hales i land. Sådan lød den tyske propaganda her på falderebet.

I januar 1945 rapporterer en af de lokale meddelere:

"Der er al udsigt til, at der i nær Fremtid vil blive påbegyndt Anlæg af Udskydningsbrønde for V-2 i Baun og Vigsø nord for Thisted. Tyskerne er ude efter Arbejdspladser i Thy har i det hele taget været kilder til en del af de oplysninger, der senere havnede i "Stockholmsarkivet".

Kridtgrunden i Thy skulle være ideel til formålet, idet man uden afstivning kunne grave brønde på op til 100

meter gennem kridtlaget, mente meddeleren at vide. Tyskerne skulle i øvrigt allerede i nogen tid have eksperimenteret med V 2-bomber i området syd for Klitmøller. Og der var forlydender om aktiviteter andre steder i Thy - også om startbaner til de gengældelsesbomber, der var blandt de sidste kort, tyskerne havde på hånden.

Det var nogle af arbejderne ved de tyske anlægsarbejder, der angiveligt var kilden til disse forlydender - ja, de "påstår meget hårdnakket", at der var noget om snakken.

Udpræget værnemagerby

Historien har senere dokumenteret ikke. Det var andre steder, disse gengældelsesvåben blev produceret - og af-fyret. Arbejdere på tyske arbejdspladser i Thy har i det hele taget været kilder til en del af de oplysninger, der senere havnede i "Stockholmsarkivet".

Thisted blev i en anden efterrettingsrapport karakteriseret som landets mest udprægede værnemagerby.

Især i de sidste år gik det stærkt. Byens indbyggertal fordobledes som følge af de mange tusinde arbejdere fra hele landet, der strømmede til Thy for at deltage i det tyske fæstningsbyggeri langs vestkysten.

FAKTA

HISTORIEN I BILLEDET

■ Har du gamle film eller fotografier? Så er Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune interesseret.

■ Arkivet opfordrer derfor sammen med Thisted Dagblad thyboer og hannesboer til at kigge efter i skuffer og andre gemmer efter spændende lokalhistorisk materiale.

■ Billeder og film kan indleveres til Lokalhistorisk Arkiv både i Hurrup på biblioteket og i Thisted i J.P. Jacobsens hus.

■ Arkivet scanner de gamle billeder ind og kan også sagtens bruge billeder, man selv har scannet ind.

■ Rubrikken "Historien i billedet" optræder jævnligt i Thisted Dagblad i håbet om, at det øger billedbidragene til Lokalhistorisk Arkiv.